

Hội thảo quốc gia về “Quốc triều hình luật - những giá trị lịch sử và đương đại góp phần xây dựng nhà nước pháp quyền ở Việt Nam”

Trong hai ngày 17 và 18/3/2007, tại Thanh Hoá, Bộ Tư pháp đã phối hợp với UBND tỉnh Thanh Hoá tổ chức hội thảo với chủ đề *Quốc triều hình luật - những giá trị lịch sử và đương đại góp phần xây dựng nhà nước pháp quyền ở Việt Nam*. Tham dự hội thảo có các vị lãnh đạo Đảng và Nhà nước, lãnh đạo địa phương, Chủ tịch Hội Sử học Việt Nam, cùng các nhà sử học, luật học và các nhà quản lý thuộc nhiều ban ngành ở trung ương và địa phương cùng các vị lãnh đạo và sinh viên trường Đại học Hồng Đức.

“Quốc triều hình luật là bộ luật quan trọng, không chỉ có ý nghĩa nhân văn sâu sắc, nội dung tư tưởng rộng lớn, mà còn là cơ sở, nền tảng xây dựng nên nhà nước phong kiến tập quyền thịnh trị triều Lê”. Với ý nghĩa đó, tại Hội thảo các báo cáo tham luận và các công trình nghiên cứu của các nhà khoa học đã phân tích làm rõ bối cảnh ra đời của Quốc triều hình luật; thân thế, sự nghiệp, nghệ thuật trị quốc, an dân; công cuộc cải cách về luật pháp, hành chính, tư pháp, đấu tranh chống tham nhũng của vua Lê Thánh Tông; kinh nghiệm xây dựng bộ Quốc triều hình luật và những bài học đối với công tác xây dựng pháp luật, cải cách hành chính, cải cách tư pháp và đấu tranh phòng chống tham nhũng ở Việt Nam hiện nay; các qui định về quan chế, về chống tham nhũng trong bộ Quốc triều hình luật và những giá trị đối với công cuộc cải

cách hành chính, cải cách tư pháp và chống tham nhũng; phân tích sâu vào những nội dung, giá trị có thể kế thừa, phát huy của Quốc triều hình luật, góp phần làm tốt hơn công tác lập pháp, hành pháp, rút ra những bài học kinh nghiệm trong xây dựng nhà nước pháp quyền Việt Nam trên nền tảng đạo đức và tinh hoa văn hoá dân tộc.

Phát biểu ý kiến tại Hội thảo, Phó thủ tướng Trương Vĩnh Trọng nhấn mạnh: Quốc triều hình luật là một di sản pháp luật đặc sắc và độc đáo của dân tộc ta. Đây là bộ luật không chỉ có ý nghĩa đối với Việt Nam mà còn có ý nghĩa đối với các nhà nghiên cứu trên thế giới. Ông cho rằng, cần phải khẳng định những giá trị lập pháp to lớn của Quốc triều hình luật như là một phương tiện, công cụ hữu hiệu để Nhà nước quản lý xã hội, trị vì đất nước với những tư tưởng pháp luật hiện đại. Sự kết hợp pháp trị với đức trị trong đạo trị quốc, an dân; mối quan hệ giữa pháp luật với phong tục tập quán. Đặc biệt là những yếu tố đặc sắc về kỹ thuật lập pháp từ cơ cấu bộ luật đến cách thể hiện về mặt hình thức, qui định rõ ràng, cụ thể từng hành vi, chế tài xử phạt, từ tổ chức một cách hợp lý bộ máy Nhà nước trung ương tập quyền đến cải cách hành chính ở địa phương. Việc chấn chỉnh chế độ quan lại đều dựa trên nguyên tắc đề cao phẩm hạnh, đạo đức, chú trọng tài ba, trí tuệ, học vấn.

Quốc triều hình luật được các nhà nghiên cứu đánh giá cao không chỉ bởi phạm vi và những vấn đề mà nó điều chỉnh rộng lớn, phong phú và phức

tạp, mà còn bởi những yếu tố tiến bộ, bởi “sự sáng tạo mang đậm tính cách Việt Nam”.

Hội thảo là dịp để các nhà luật học, sử học, các cán bộ quản lý, nghiên cứu tiếp thu và vận dụng những tư tưởng luật pháp tiến bộ, những bài học, kinh nghiệm quý báu của cha ông ta đối với quá trình xây dựng pháp luật, cải cách hành chính, cải cách tư pháp và công cuộc đấu tranh phòng, chống tham nhũng trong thời đại mới.

MỸ DUNG

Hội thảo “Nhà nước và khoa học trong một nền kinh tế tri thức hiệu quả”

Được sự tài trợ của Viện Konrad Adenauer - KAS (Đức), ngày 28/3/2007, tại Hà Nội, trường Đại học Khoa học xã hội và nhân văn (KHXH&NV), Đại học Quốc gia Hà Nội đã tổ chức cuộc Hội thảo khoa học với chủ đề “Nhà nước và khoa học trong một nền kinh tế tri thức hiệu quả”. Đến dự Hội thảo có TS. Willibold Frehner, Trưởng đại diện KAS; PGS., TS. Vũ Đức Nghiệu, Phó Hiệu trưởng trường Đại học KHXH&NV cùng đại diện các bộ, ban ngành có liên quan, các nhà khoa học thuộc các viện nghiên cứu và một số đơn vị đào tạo thuộc Đại học Quốc gia Hà Nội. Hội thảo đã tập trung vào một số nội dung chính như làm rõ vai trò của nhà nước; vấn đề giáo dục và đào tạo; con đường tiến tới nền kinh tế tri thức hiệu quả của kinh tế Việt Nam...

Xuất phát từ quan niệm cơ bản về kinh tế tri thức, các báo cáo đã phân tích vai trò của nhà nước và của tri thức, khoa học trong việc xây dựng và phát triển nền kinh tế tri thức; những thách thức và giải pháp đối với Việt

Nam để chuyển hướng hiệu quả sang nền kinh tế tri thức, vốn là xu thế tất yếu của thế giới trong thời đại mới.

Bàn về vai trò của nhà nước trong việc phát huy sức mạnh tổng hợp của quốc gia trong kỷ nguyên toàn cầu hoá và kinh tế tri thức, các báo cáo khẳng định Chính phủ là cơ quan thực hiện việc tổ chức quản lý toàn diện quốc gia và cũng là trung tâm sử dụng quyền lực quốc gia, do đó, ở một góc độ nào đó, các yếu tố cấu thành sức mạnh tổng hợp của quốc gia có phát huy được hiệu quả cao nhất hay không phụ thuộc vào chất lượng Chính phủ, cụ thể là bản chất chính trị của Chính phủ, trình độ pháp luật hoá, dân chủ hoá của Chính phủ, cơ cấu và hiệu quả điều hành của Chính phủ. Để cải thiện chất lượng Chính phủ, nhiều ý kiến cho rằng Nhà nước Việt Nam cần thúc đẩy cải cách hành chính, tinh gọn bộ máy quốc gia, tăng cường đạo đức tư cách và trách nhiệm cá nhân của quan chức nhà nước; thúc đẩy cải cách tư pháp, xây dựng Nhà nước pháp quyền phù hợp với xã hội dân chủ; cải tiến cách thức ban hành chính sách bằng cách áp dụng các tiêu chuẩn và phương pháp khoa học; tăng cường năng lực phối hợp tổ chức và công tác lãnh đạo giữa các thực thể của hệ thống quyền lực; tăng cường dân chủ hoá; tăng cường vai trò hỗ trợ và hướng dẫn của Nhà nước cho doanh nghiệp và dân chúng thông qua các biện pháp thông tin...

Về giáo dục và đào tạo trong nền kinh tế tri thức, các báo cáo đã đề cập đến những vấn đề đang đặt ra cho giáo dục Việt Nam như: phải khai thác được tiềm năng của bộ phận trí thức ưu tú, những người có tài và tâm trí tuệ có thể là đầu tàu kéo cả đất nước đi lên; giáo dục phải lấy chất lượng làm đầu, coi đó là điểm đột phá

nhằm chấn chỉnh toàn diện hệ thống giáo dục hiện nay, là nền tảng quyết định tương lai, là chiến lược của sự phát triển; ngành giáo dục Việt Nam phải đẩy mạnh tiến trình hội nhập quốc tế, thể hiện ở việc đổi mới chương trình và phương pháp đào tạo ở tất cả các ngành, các cấp bậc của hệ thống giáo dục.

Bên cạnh đó, một số báo cáo khác bàn về những thay đổi trong định hướng và phương pháp nghiên cứu khoa học xã hội và nhân văn; tầm quan trọng của việc bảo hộ sở hữu trí tuệ và quyền tiếp cận tri thức trong nền kinh tế tri thức.

THU HOA

Hội thảo khoa học "Việt Nam trong hệ thống thương mại châu Á thế kỷ XVI-XVII"

Vừa qua, tại Hà Nội, trường Đại học Khoa học xã hội & nhân văn, Đại học Quốc gia Hà Nội đã tổ chức hội thảo khoa học với chủ đề "Việt Nam trong hệ thống thương mại châu Á thế kỷ XVI-XVII". Tham dự hội thảo có gần 100 đại biểu đến từ các trường đại học, các viện và trung tâm nghiên cứu ở Hà Nội và các địa phương, các đại biểu của các cơ quan quản lý, bảo vệ an ninh, nguồn tài nguyên và chủ quyền lãnh hải của Việt Nam, các nhà khoa học đến từ Nhật Bản, Hàn Quốc, Hà Lan, Đức, Australia...

Từ cái nhìn lịch sử và cách tiếp cận chuyên ngành kết hợp với nghiên cứu liên ngành và khu vực học, các báo cáo đã tập trung trình bày và phân tích vai trò của kinh tế thương mại Việt Nam trong hệ thống thương mại khu vực, đặc biệt là thời đại hoàng kim của nền kinh tế thương mại châu Á thế kỷ XVI-XVII. Nhiều

vấn đề học thuật liên quan đến chủ đề hội thảo đã được làm rõ, như tiềm năng kinh tế đối ngoại của Việt Nam, các nguồn tài nguyên, vai trò của một số ngành sản xuất, các tuyến giao thương truyền thống, chính sách của giới cầm quyền, các mối quan hệ bang giao đa dạng, đa chiều giữa các quốc gia trong khu vực và tác động của hoạt động thương mại khu vực, thể giới đối với đời sống kinh tế-xã hội Việt Nam...

Xuất phát từ lịch sử phát triển địa hình vùng duyên hải Việt Nam, trên cơ sở phân tích đặc điểm bối cảnh quốc tế dẫn đến việc hình thành hệ thống thương mại châu Á thời tiền Cận đại, cũng như nghiên cứu về truyền thống thương mại trong tâm thức cổ truyền của người Việt dựa trên các cứ liệu dân gian, chính sử, các báo cáo: Thăng Long- Kẻ chợ trong hệ thống kinh tế đô thị Việt Nam thế kỷ XVI-XVII của PGS., TS. Nguyễn Thừa Hỷ; Hoạt động thương mại của các sứ bộ Việt Nam ở Trung Quốc thời Thanh của TS. Trần Đức Anh Sơn; Về những văn thư trao đổi giữa triều Lê-chúa Trịnh và Nhật Bản thế kỷ XVII của Phan Thanh Hải; Thương mại trong tâm thức cổ truyền của người Việt của PGS., TSKH. Nguyễn Hải Kế... đã lý giải và trình bày việc hình thành các quan hệ ngoại giao và kinh tế Việt Nam với Trung Quốc, Nhật Bản và các quốc gia Đông Nam Á khác qua các thời kỳ Lý, Trần, Lê Mạc.

Bên cạnh đó một bức tranh thương mại đa dạng, sinh động của khu vực Đông Nam Á thế kỷ XVI-XVII được dựng lại qua các báo cáo Thử nhìn lại tình hình nghiên cứu gốm sứ xuất khẩu miền Bắc Việt Nam thế kỷ XV-XVII (PGS., TS. Hán Văn Khẩn); Gốm sứ Nhật Bản xuất khẩu sang Việt

Nam và Đông Nam Á thế kỷ XVII (TS. Miki Saburaba); Con đường gốm sứ và vị trí của các thương cảng Nam-Trung bộ Việt Nam (TS. Bùi Minh Trí); Hoạt động nhập khẩu kim loại tiền tệ của công ty Đông Ấn Hà Lan và tác động của nó đến kinh tế Đông Nam Á thế kỷ XVII (TS. Hoàng Anh Tuấn); Mối giao thương buôn bán giữa Việt Nam-Lào và Việt Nam-Campuchia trong thời kỳ phong kiến (PGS., TS. Nguyễn Lê Thi); Sự hình thành cộng đồng người Hoa và hoạt động thương mại ở Hội An thế kỷ XVI-XVIII (Tổng Quốc Hưng, Dương Văn Huy)...

Kết thúc hội thảo, các đại biểu cho rằng, qua những hoạt động giao thương của Việt Nam trong khu vực thế kỷ XVI-XVII, cho thấy Việt Nam có những ưu thế và tiềm năng nhất định về địa lý, tài nguyên, truyền thống lịch sử trong việc phát triển kinh tế ngoại thương. Những hoạt động này đã có ảnh hưởng to lớn tới sự phát triển lớn mạnh của các quốc gia phong kiến Việt Nam.

THIỆN KHANG

Giới thiệu tạp chí khoa học xã hội tiếng Anh mới nhập về thư viện KHXH (tiếp theo và hết)

1. Perspectives on Politics

Nội dung tạp chí tập trung vào những nghiên cứu về chính trị Mỹ và các nước trên thế giới. Tạp chí do Nhà xuất bản Cambridge University Press xuất bản. Trang web của tạp chí <http://journals.cambridge.org/action/displayJournal?jid=PPS>.

2. Politics & Society

Tạp chí xuất bản từ năm 1960, 3 tháng 1 kỳ, nghiên cứu phân tích sự phát triển của chủ nghĩa Marx và hậu chủ nghĩa Marx. Đối thoại về các đề

tài như lý luận nhà nước, giai cấp, cá nhân chủ nghĩa... cũng như tương lai của chủ nghĩa tư bản và chủ nghĩa xã hội. Tạp chí do Nhà xuất bản SAGE Publications xuất bản. Trang web của tạp chí <http://pas.sagepub.com/>.

3. Polity. The Journal of the Northeastern Political Science Association

Những vấn đề chính trị Mỹ, so sánh các vấn đề chính trị, lý thuyết chính trị và những mối quan hệ quốc tế là nội dung của tạp chí. Tạp chí do Nhà xuất bản Palgrave Macmillan Ltd. xuất bản. Trang web của tạp chí <http://www.palgrave-journals.com/polity/>.

4. International Journal of Middle East Studies

Tạp chí đăng tải những nghiên cứu về các vấn đề chính trị, xã hội, văn hoá vùng Trung Đông từ thế kỷ thứ VII đến nay; một số vấn đề của Tây Ban Nha, Đông Nam Á và một phần của Liên Xô cũ trong cuộc chiến chống khủng bố... Tạp chí do Nhà xuất bản Cambridge University Press xuất bản. Trang web của tạp chí <http://www.jstor.org/journals/00207438.html>

5. International Politics (IP)

Mối quan hệ Đông - Tây là chủ đề chính của các bài viết trên tạp chí. Các bài viết nghiên cứu, so sánh những vấn đề phát triển kinh tế, xã hội của mối quan hệ này. Tạp chí do Nhà xuất bản Palgrave Macmillan Ltd. xuất bản. Trang web của tạp chí <http://www.palgrave-journals.com/ip/>.

6. Past and Present (a Journal of Historical studies)

Tạp chí tập trung về những vấn đề lịch sử, xã hội và văn hoá trên thế giới, do Nhà xuất bản Oxford University Press xuất bản. Trang web

của tạp chí
<http://past.oxfordjournals.org/>.

7. *Portal: Libraries and the Academy*

Tạp chí trình bày những vấn đề liên quan tới các thư viện và các viện hàn lâm, những vấn đề về quản lý hành chính, công nghệ thông tin và các chính sách thông tin của các thư viện. Tạp chí do Nhà xuất bản The Johns Hopkins University Press xuất bản. Trang web của tạp chí
http://muse.jhu.edu/journals/portal_libraries_and_the_academy/.

8. *Post-Communist Economies*

Nền kinh tế của các nước xã hội chủ nghĩa với ví dụ điển hình là Liên Xô cũ so với các nước phương Tây là vấn đề được đề cập chủ yếu trên tạp chí. Tạp chí do Nhà xuất bản Taylor & Francis xuất bản. Trang web của tạp chí
<http://www.tandf.co.uk/journals/titles/14631377.asp>.

9. *Knowledge Management Research and Practice*

Tạp chí đăng tải những nghiên cứu về các vấn đề như: quản lý tri thức, vốn tri thức và kinh tế tri thức ở nhiều cấp độ khác nhau, từ cấp tổ chức đến cấp quốc gia. Tạp chí do Nhà xuất bản Palgrave Macmillan Ltd. xuất bản. Trang web của tạp chí
<http://www.palgrave-journals.com/kmrp/>.

10. *International and Comparative Law Quarterly*

Tạp chí đăng tải những vấn đề: luật pháp, luật chủ sở hữu, vấn đề quyền con người, sức khỏe con người. Tạp chí do Nhà xuất bản oxford University Press xuất bản. Trang web của tạp chí
<http://iclq.oxfordjournals.org/>.

11. *International Journal of Cultural Studies*

Các bài viết trên tạp chí đề cập tới những sự nghiên cứu về lý thuyết, lịch sử và phát triển văn hoá trên thế giới cũng như những khác biệt về văn hoá, do Nhà xuất bản SAGE Publications xuất bản. Trang web của tạp chí
<http://ics.sagepub.com/>.

12. *PS: Political Science & Politics*

Những phân tích, đánh giá nền chính trị xã hội Mỹ hiện nay là nội dung chính của tạp chí. Các bài viết tập trung về những vấn đề khoa học chính trị trong nghiên cứu, giảng dạy và sự phát triển của khoa học chính trị chuyên nghiệp. Các bài viết trong tạp chí là những nguồn thông tin cơ bản về lĩnh vực khoa học chính trị và nghề làm chính trị. Tạp chí phát hành hàng quý và do nhà xuất bản Cambridge University Press xuất bản. Trang web của tạp chí
<http://http://journals.cambridge.org/action/displayJournal?jid=PSC>.